

de berichten
eval doelen.
een wezenlijk
ij Mattheus
in", zegt hij,
op beknop-
aanstijpt,
derscheiden-
verhalen".
Prof. Dou-
aan het
orm op zee
heus 8: 27
druk, dat de
zeggende:
ok de win-
m zijn In
4 en Luc.
aan de om-
de Apostelen
iding van dit
schil schrift
rcus en Lucas
toeschrijven,
anderen, aan
is geworden".
deze woorden
ndruk, alsof
Evangelisten
lust dit is,
het schijnt,
er op volgt:
de Apostelen
dan moet de
dat Christus'
genoozzaam
ien het meer
de Apostelen,
hebben, zoo
or dit wonder
Calvin denkt
enlijk verschil
erstellen, dat
op dit punt
igheid bestaat
zijn; en alle
attheus, maar
ben 't zelfde
lotte met het
rgue ontleend
Nieuw Testa-
de Testament
lvijn heeft in
telkens er op
t Oude Testa-
men, maar de
igen woorden
ok met name
t oog op hun
k hebben ge-
alling van het
ds algemeen
tekst niet al-
breuwschen
zo meermalen
door hen aan-
de Testament
hebben toege-
schreefschrij-
maar Calvijn
de Apostelen
de Testament
Integendeel,
anklank, die
rofane lieden,
de Apostelen
rofane lieden
in den Apostel
der misbruik
taakt, omdat
t een anderen
Psalmddichter
niets ongen-
op Christus
zaak; immers
as afgebeeld,
hebben, omdat
ntie van deze
t dus geen
passage door
Zoon". En
Calvin in zijn
lus tegen het
n van Jesaja
ze bij Jesaja
getuigenis van
t tegen de
te verklaren.
haast Calvijn
uwsche tekst
ling wel toe-
van de "sim-
ten. En wat
t hij, dat "er
venswaardiger
zaak dan de
Jesaja gedie-
len mond van
weg, dat er
Calvijn aanzet
te erkennen.
phanus bijv.,
der Apostelen
gelijk bekend
de historische
schied-
12, waar Ste-
le met Jacob
geeft als 75,
n 70 spreekt.
tephanus zegt,
ders begraven
kocht, terwijl
kt, dat deze
cob. Calvin
elijk, dat dit
ste neemt hij
at een latere
vergist heeft,
rondult, dat
vergist heeft
verbeteren is.
oog, dat hier
getuigenis,
edeeling om-
voering door

den diaken Stephanus. Dat Stephanus onfeilbaar is geweest, heeft nooit iemand be-
weerd; gesteld dus, dat Stephanus metterdaad
in zijn rede op deze punten zich vergist
had, dan heeft dit met de inspiratie der
Schrift nog niets te maken. Het is in alle
geval de eenige plaats, waar Calvijn van
een erratum, een dwaling bij de bijbel-
schrijvers spreekt.
Deze reeds letwat uitvoerige kritiek op
een enkel, zij het dan ook cardinaal punt
uit Prof. Doumergue's werk, had ten doel
tot voorzichtigheid aan te manen. Het zou
niet moeilijk vallen, ook op andere niet
minder belangrijke punten bijv. de praedesta-
tie, te doen zien, hoe Prof. Doumergue,
zij het dan ook volkomen te goeder trouw, een
niet geheel juiste voorstelling van Calvijn's
gevoelen heeft gegeven. Natuurlijk neemt
dit niet weg, dat Prof. Doumergue ook veel
uitnemend heeft gezegd en dat zijn werk
kostelijke bladzijden bevat, die ieder kenner
van Calvijn met hartelijke instemming lezen
zal. Maar waar de kans bestaat, dat ook dit
deel in het Hollandsch zal vertaald worden,
was het noodig te waarschuwen, dat men
niet blindelings op deze voorstelling van
Calvijn's theologie zou afgaan.
Dr. H. H. K.
Voor Kootwijk's Scholen.
In hartelijken dank ontvangen door onder-
geteekende van den heer H. Kerkhof te
Amsterdam 2.50.
Ds. J. H. HOUTZAGERS.
Kootwijk. voorzitter.
Verzetsfel.
1. NEERLANDS INDIE. Land en Volk; Ge-
schiedenis, Bestuur, Bedrijf en Samenleving.
Uitgevers Maatschappij "Elsevier" Amsterdam.
Van dit, onder leiding van Minister COLIJN,
door deskundigen op verschillend gebied, be-
werkt boek over INDIE, waar de Oud-Gouv.
Generaal VAN HEUTZRE een Voorwoord bij schreef,
sont de Uitgevers Maatschappij "Elsevier",
nadat de verschijning der 1e Aflevering in DE
HERHAUT was aangekondigd, ons ook de vol-
gende Afleveringen.
Het geheele werk zal in 24 Afleveringen
compleet zijn.
De 8e mochten wij reeds ontvangen.
Zonder in herhaling te treden van wat reeds
bij de aankondiging van de 1e door mij is
geschreven, weet ik, om de aandacht ook van
ons publiek nog eens op dit voorname werk
te vestigen, niet beter te doen dan den korten
inboud van wat sedert verscheen, hier te ver-
melden.
Zooals men zich wellicht herinneren zal, is
het plan van het werk, naar de heer COLIJN
in zijn INLEIDING mededeelt, aldus.
Het zal bestaan uit drie Afdelingen:
1e. LAND EN VOLK; 2e. Geschiedenis der
EUROPEISCHE KOLONISATIE en Schets van de
BESTUURSWERKING; 3e. Beschrijving van hetgeen
VAN STAATSWERK en door het PARTICULIERE
INITIATIEF in Indië op elk gebied verricht is.
Wat tot dusver verscheen loopt over LAND
EN VOLK.
In hoofdstuk I geeft Prof. I. F. NIEMEIJER
het reeds door mij besproken AARDRIJKS-
OVERZICHT.
In hoofdstuk II, ZOEKLIJCHEN OVER IN-
SLINDIE, biedt MAURITS WAGENVORST "vluchtige
schetsen, van enkele bij uitstek schoone onder-
de schoonste eilanden van de uitgespatte
tropische wereld, door een dichter insulande
genoemd, en deze enkele eilanden uit duizenden
slachts hier en daar belicht door de opgetogen
herinnering van een reiziger (p. 101)".
In hoofdstuk III: RASSEN EN TALEN IN DE
ARCHIPEL komt Prof. Dr. H. KERN aan het
woord. Van de RASSEN zegt hij, "de volken
van den Indischen Archipel zijn, met straks te
behandelende uitzonderingen, in meerdere of
mindere mate met vreemde bestanddeelen ver-
mengde, gedeeltelijk mischsen ook zuivere
afstammelingen van één bloedras, gewoond
aangeduid met den naam van Maleisch-Poly-
neesisch, waarvoor in den laatste tijd ook de
term "Austronisch" in zwang is gekomen" (p.
104). Na de bedoelde uitzonderingen behandeld
te hebben, komt de hoogleraar dan tot de
TALEN in den Archipel. Hij geeft hier "een
linguïstisch overzicht, hetwelk, hoewel niet geheel
volledig, toch wel voldoende zal wezen om ons een
blik te gunnen in de verspreiding en groepeer-
ing van de talen van den Indischen Archipel"
(p. 117).
T. J. BEZEMER spreekt in hoofdstuk IV over
MAATSCHAPPELIJKE TOESTANDEN EN INSTEL-
LINGEN; ZEDEN EN GEWOONTEN.
Om hier, op wat verder in het werk vol-
gen zal, niet vooruit te grijpen, zoodat men
doubtless zou krijgen, zag de heer BEZEMER
sich tot beperking van zijn taak gedwongen.
"Van een oorspronkelijk, afzonderlijke beschrijving
van allerlei zeden en gewoonten is afgezien,
omdat in dit en in andere hoofdstukken,
waar daartoe aanleiding bestaat, op merkwaar-
dige gebieden vanzelf de aandacht wordt
gevestigd" (p. 118). Hij bepaalt zich dan ook
alleen tot "die maatschappelijke verschijnselen,
welke den grootsten invloed op het dagelijksch
leven uitoefenen" en bespreekt daarvan in:
1. Verwantschaps- en huwelijksbetels in de
Buitenland.
2. Inlandsche rechtsgemeenschappen, meer in
het bijzonder de Javaansche dea.
3. Inlandsch landbezit in den Oost-Indi-
schen Archipel.
4. Tooneel, muziek en dans op Java.
Hoofdstuk V, over DE BESTAANSMIDDELEN DER
INLANDSCHE BEVOLKING, is bewerkt door J. E.
JANSEN. Hij bespreekt daarin 1. landbouw,
veeteelt, jacht en visscherij; 2. handel en
nijverheid.
Voor hoofdstuk VI: DE GODSDIENST, hebben
verschillende medewerkers bijdragen geleverd.
Prof. Dr. A. W. NIJHUIS geeft hier
een schets van het ANIMISME of de "Geesten-
verering; Prof. Dr. H. KERN van het HIN-
DOÏSME en Prof. Dr. C. SNOUCK HURONJIE
van het MOHAMMEDANISME.
Ik mag hier nog aan toevoegen, dat deze
acht afleveringen voorzien zijn van voortreffelijke
kleinere en grootere illustraties en tevens, dat
wat er tot dusver van verscheen, metterdaad
de verwachting wekt, dat NEERLANDS INDIE een
werk zal worden, dat "in de behoefte aan
populair-wetenschappelijke voorlichting met be-
trekking tot Nederlandsch Oost-Indië" op zeer
bevredigende wijze zal voorzien.
En, nu ook uit onze kringen, meer dan

van harte begeerende dat eenheid van op-
leiding moge worden verkregen;
spreken in 't algemeen hun instemming met
dit voorstel uit, zonder over alle onderdelen
te oordeelen;
achten daarbij echter gewenscht, dat de laatste
twee jaren in de opleiding geheel voor de
vorming aan de Theol. School worden ge-
reserveerd;
en brengen dit voorstel aldus op de Particu-
liere Synode, met verzoek het voorstel door te
zenden naar de Generale Synode en deze uit
te noodigen, in de richting van dit voorstel een
oplossing van de opleidingskwestie te zoeken.
2e. Voorstel klasse Edam.
De Particuliere Synode van Noord-Holland
brengt ter kennis der Generale Synode,
dat zij, overwogen hebbende het voorstel
Zaandam, inzake het brengen van eenheid in
de opleiding tot den dienst des Woords, in-
stemming betuigt met de hoofdgedachte van
het voorstel, maar aan de Generale Synode het
ontwerpen van een regeling wenscht over te
laten, die aan het gestelde uitgangspunt be-
antwoordt.
3e. Voorstel klasse Enkhuizen.
De klasse Enkhuizen, overtuigd, dat eenheid
in de opleiding tot den dienst des Woords zeer
gewenscht is, geeft in overweging een poging
te doen om de beide inrichtingen te vestigen
in dezelfde plaats met behoud van beider volle
zelfstandigheid, en zoo dat het regenschap en
toezicht der kerken bij beide blijft gelijk het is.
4e. Voorstel uit klasse Alkmaar.
De Particuliere Synode besluit het voorstel
Zaandam, inzake opleiding, terzijde te leggen
als in strijd met het beding.
Voorstel Krabbendam.
Ingekomem:
Verzoek uit klasse Edam: De Particuliere
Synode van N.-Holland neme kennis van den
geringen financiële steun, dien de klasse Edam
aan de hulpbeh. kerken binnen haar classicaal
resort kan verlenen, en berame middelen tot
voorziening in dien noodstand.
Verzoek uit klasse Haarlem: De Gereformeerde
Kerken van de klasse Haarlem noodigen de
Particuliere Synode uit, het verzoek van de
kerk van Beverwijk om financiële steun bij
den evangelisatiearbeid te Castricum, in te
willigen.
Bericht van Oudekerk a/d. A. betreffende een
bewaarschrift bij de klasse Edam ingezonden.
Missive van deputaten v/h. verband tusschen
de Theol. School en de Theol. Facult. der V. U.
Kort verslag van de vergadering der
klasse Dordrecht, gehouden 4 Mei
1911.
In het moderneren namen zitting Ds. Voogel,
praeses; Ds. Heij, scriba; Ds. Meulink, assessor.
Nadat de vergadering op de gebruikelijke manier
was geopend, werden de notulen der vorige
vergadering gelezen en onveranderd goedgekeurd.
Een rapport over den Zendingarbeid werd
voorgelezen door Ds. Meijnen. De deputaat
voor de financiële belangen der kerk van
Antwerpen kreeg machtiging om desbetreffende
circulaires aan de kerken in Nederland toe te
zenden. De kerk van Nieuw-Lekkerland vroeg
en verkreef vier vacatuurbetrenten, waar te nemen
door Ds. v. d. Kamp, 9 Juli; Ds. Meulink,
23 Juli; Ds. v. Dam, 6 Aug.; Ds. Hepp, 20 Aug.
De rondvraag naar art. 41 K. O. liep zonder
bijzonderheden af.
De klasse vereenigde zich met de conclusie
van het rapport harer commissie in zake de
regeling van art. 11 en 13, om bij de oude
regeling te blijven.
Aangaande het voorstel der prov. depp. voor
art. 11 en 13 werd opgemerkt, dat dit te laat
kwam; geene der kerken van de klasse had
dit op haar kerkevergadering kunnen behan-
delen. De afgevaardigden konden evenwel zich
in dat voorstel wel vinden en juichten het
algemeen toe, dat men een dubbele administratie
zoo voeren, de een voor den steun naar art. 11
en de andere voor dien naar art. 13.
De zaak van de emeriteering van Ds. van
Schaick werd nader geregeld.
Na breedte bespreking van een voorstel der
kerk van Antwerpen in zake de opleiding, werd
het volgende met groote meerderheid van stemmen
aangenomen:
"De classis is van oordeel dat, indien de rust
en vrede der kerken het toelaten samenwerking
in de opleiding te verkrijgen, een voorstel in
den geest van het voorstel Antwerpen aanbe-
veling verdient, en zendt dit voorstel door naar
de Prov. Synode, met verzoek het ter tafel van
de Generale Synode te brengen".
Het voorstel Antwerpen is het volgende:
1. De kerken spreken de wenschelijkheid uit
van samenwerking in de opleiding tusschen de
Theol. school en de Theol. Faculteit der Vrije
Universiteit met behoud van beider zelfstan-
digheid.
2. De kerken treden daartoe in overleg met
de vereeniging voor H. O. op G. G. om: a. De
college-uren van beide inrichtingen bij onderlinge
overeenkomst zoo te regelen, dat de wederzijdsche
studenten desgewenscht alle lessen kunnen
bijwonen. b. Aangaande de bijvakken der Theol.
wetenschap zulk een verdeling te treffen, dat
beide inrichtingen elkaander completeren. c. Een
accorderd aan te gaan om de propaedeuse van
hen, die aan de Theol. school wenschen te
studeren, door de Vrije Universiteit te laten
verstrekken. d. Geschikte lokalen tegen bijlijken
huurprijs te verkrijgen voor de colleges en alle
verdere vergaderingen van de Theol. school.
3. De geldelijke condities vast te stellen voor
het volgen der colleges en het afleggen van
examens aan beide inrichtingen.
4. De kerken plaatsen, indien het overleg,
sub 2. bedoeld, tot een bevredigend einde is
gebract, de Theol. school naar Amsterdam over.
De kerken verbinden aan de Theol. school,
zoo spoedig mogelijk na hare vestiging in
Amsterdam, een leerstoel voor Zending en
Evangelisatie.
Met een rapport over de verhouding van
kerk en school, waarin werd uitgesproken, dat
het de roeping der kerkeraden is, waar mogelijk
toezicht te houden op het godsdienstig karakter
der Chr. scholen voor L. O., kon de klasse
sich vereenigen.
Aan een betwaaarden br. in Antwerpen om
een schrijven namens de klasse worden verzonden.
De datum voor de volgende classisvergadering
werd vastgesteld op 7 Sept. De kerk van
Slidrecht zal dan roepende kerk zijn.
Naar de Prov. Synode van Z.-H. ten zuiden
werden afgevaardigd: primus: Ds. H. G. de Jonge,
Ds. H. H. Schoemakers en de ouderlingen: J.
Verkuil, N. Tensen; secundus: Ds. R. van de
Kamp, Ds. W. W. Meijnen en de ouderlingen
H. A. Dicke, D. Meeldijk.
Namens de klasse
Ds. A. C. Heij, h. t. Scriba.

Buitenland.
Duitschland. Verminderling van het aantal gevangenen.
In het driemaandelijkse blad van de Chem-
nitzsche vereeniging voor Inwendige Zending komt
de mededeeling voor, dat in verschillende plaatsen
de gevangenis niet meer vol worden. Voor
het eerst kon men in 1905 ten opzichte van
het aantal gevangenen zeggen, dat het stationair
gebleven was. De gevangenis te Dresden bevatte
toen 700 veroordeelden. Daar men verwachtte
dat het aantal van hen die tot gevangenisstraf
veroordeeld waren, zou toenemen, bouwde men
een gevangenis waarin 800 gedetineerden konden
ondergebracht worden, welke bij het oude gebouw
zou gebruikt worden. Men zag dus aankomen,
dat er een 1500 gevangenen zouden komen.
Op den 15 April van 1905 nu volgde niet de
verwachte toename, maar een langzame
teruggang. Op dit oogenblik staan de raken
aldus, dat zelden meer dan 600 gevangenen
binnen de kerkmuren zijn, zoodat men reeds
overwogen heeft of men niet het oud gebouw
zou laten vervallen. Het tuchthuis Waldheim
had in 1891 met de beambten eene bevolking
van 2501 bewoners, nu is dit getal tot 1634
geslonken. De vrouwenafdeeling te Waldheim
was vroeger met 2 à 300 veroordeelden bezet,
tegenwoordig tellt men er 80 à 90. In Beieren
zijn twee tuchthuizen opgeheven, in Pruisen
eveneens. De vrouwen en meisjes die voor den
gevangenisdienst waren opgeleid, konden niet
geplaatst worden; men zette haar aan dat zij
nog onderscheiden jaren geduld zouden moeten
hebben, en deswege boden zij hare diensten
aan de inwendige zending aan.
Waaruit dit te verklaren? De juristen zeggen,
dat het te danken is aan eene mildere recht-
spraak. De senior der predikanten welke in
de gevangenis dienen, geeft voor het hier-
boven beschreven verblijvend verschijnsel drie
oorzaken op: In de eerste plaats zijn de maat-
schappelijke toestanden verbeterd. Ten tweede
wijst hij op den steeds ernstiger wordenden
strijd tegen het misbruik van alcoholische dran-
ken. Ten derde is het zijne overtuiging, dat
de Godsdienstige beweging onder het volk
de moraliteit der bevolking heeft verhoogd;
welke beweging in den grond te danken is aan
de aanvallen die op het Christendom gedaan
werden.
Engeland. Achteruitgang van het ledental in de Vrije Kerken.
De statistiek bewijst, dat de Vrije Kerken in
Engeland gestadig achteruitgaan. Het sterkst is
dit op te merken bij de Baptisten, waar het
ledental, dat tegenwoordig 418 680 bedraagt, in
vrij jaar tijd met 16.000 verminderd is, zoodat
de teruggang in dien tijd 3 pCt. geweest is. Dit
is des te meer in het oog vallend, omdat in het
tijdverloop van 5 jaar 146 nieuwe kerken ge-
bouwd werden.
Bij de Congregationalisten is de afname van
het ledental gering, zij tellen tegenwoordig
454.810 leden. Bij de Wesleyansche Methodististen
is het aantal leden in de laatste vijf jaren steeds
verminderd; hun ledental bedraagt 485.244.
Sedert 1907 verloren zij 13.120 leden, dus 2,7 pCt.
Ook hebben de andere Methodistische gemeen-
schappen vermindering in ledental, terwijl dat
van de Herenhuizers stationair bleef (3803).
De Presbyterianen zijn het minst vooruitgegaan;
zij tellen 86.808 leden. De Kwakers zijn echter
krachtig toegenomen; zij tellen in 1910
19.348 leden, dat is 1137 of 9 pCt. meer dan
in het voorgaande jaar.
Waaruit is de achteruitgang van het ledental
der Vrije Kerken te verklaren? Men wijst er
op, dat in Engeland de middenstand achteruit-
gaat, en die stand is steeds de kracht der Vrije
Kerken geweest. Daaruit zou dan te verklaren
zijn, dat de Anglo-Canische Staatskerk op een
normale vermeerdering van leden en Zondags-
schoolleeringen wijzen kan. Het komt ons echter
voor, dat deze verklaring niet opgaat. De
achteruitgang van den middenstand zou oorzaken
kunnen zijn van teruggang in de inkomsten der
Vrije Kerken, niet van vermindering van het
ledental. Wij zoeken die vermindering in de
"down grade", waartegen Spurgeon reeds zijn
stem heeft verheven en waardoor hij zich ge-
noopt zag te breken met de Unie der Baptistische
Kerken. In de Anglo-Canische Kerk is het
modernisme ook wel doorgedrongen, doch de
band der gemeenschappelijke belijdenis schijnt
daarin sterker te zijn, trots het romaniseerend
streven van velen. Ook neemt het aantal
geboorten in Engeland en Wales gedurig af.
Sedert het jaar 1900 is het getal geboorten
van 275 per duizend tot 248 gedaald. Dit
kwaad nam nog niet zulke afmetingen aan
als in Frankrijk, maar het woekt toch in
Engeland voort.
N. Amerika. Een oordeel van Prof. Steffens over Nieuwe Banen.
Wij lezen in De Hefp:
"Wat men niet alles met den naam van
"Nieuwe Banen" bestempelt. Dr. A. H. de
Hartog, een zoon, indien wij ons niet vergissen,
van Dr. de Hartog, die in verband stond met
de Vrije Universiteit is de redacteur van een
maandschrift onder dien naam. Het doel van
dit tijdschrift is volgens den redacteur, verdedi-
ging en verdediging van de Christelijke wereld-
beschouwing. Wij hebben gezien de eerste
drie nummers van den vierden jaargang. Het
is een wonder in onze schatting, dat deze
Nieuwe Banen reeds meer dan drie jaren
bewaardeld zijn. De eenige, zoover wij oor-
deelen kunnen in het licht van de drie
nummers, die wij gezien hebben, die op die
Nieuwe Banen wandelt, is Dr. de Hartog, met
andere woorden, hij is de redacteur en de
eenige schrijver.
Maar hoe komt hij op de gedachte in het
aanbevelen van zijne denkbeelden van nieuwe
banen te spreken? Zijn standpunt is eene
parodie of, zoo hij liever wilt, eene caricatuur
van het Supralapsarisme. Supralapsaristen van
de echte soort zullen er hartelijk voor bedanken
met Dr. de Hartog te reizen op zijne nieuwe
banen.
Hebben Supralapsaristen ooit geleerd, dat er
een tweedevoudig val is, een scheppingsval en
een zondsva? Neen, in oude dagen hebben
de Gnostici van zoo iets gedroomd, en in
onzen tijd zijn het de pessimistische wijzegeeren,
Schoepman en Von Hartmann.
Vinden wij ergens in geschriften van supra-
lapsarische godgeleerden melding gemaakt van
een emanatie der schepping uit God? Zulk
eene dwaling verschuwen zij met geheel hun
hart. Hebben zij ooit geleerd, dat God zoowel
het goede als het kwade geschapen heeft? Dr.
de Hartog leert dit, hoewel hij er aan toevoegt,
dat God niet de oorzaak is van het kwade.
Het bestek van ons blad laat ons niet toe,
dieper in deze dingen in te gaan. Wij merken

echter op, hoe noodzakelijk het is voor een
ieder, zich te wachten voor de begijnselen van
afval. Wie Dr. de Hartog's opstellen leest,
merkt dadelijk, dat hij onder den invloed
gestaan heeft van de richting, die de Vrije
Universiteit vertegenwoordigt. Hij kan zich niet
zoo gemakkelijk loosmaken van die oude traditie.
En toch is hij ver afgeweken van de waarheid,
die in de kringen der Gereformeerde kerken
soo krachtig gehandhaafd wordt. Laten wij
ons in acht nemen voor de eerste begijnselen
van afval. De Heere verhoede het, dat wij,
in plaats van de waarheid te putten uit het
Woord des Heeren, Goethe, Schopenhauer, Von
Hartmann en andere dwaalleersaars van onze
dagen als onze leidlieden aannemen".
Wij verheugen ons er in, dat het oordeel van
Dr. Steffens in hoofdzaak overeenkomt met dat
wat in Geref. kringen in Nederland over de
Nieuwe Banen uitgesproken wordt. En dan
hoort, dat de prediking van Dr. de Hartog
door velen gevolgd wordt, ook door hen die
men, omdat zij beter konden weten, daaronder
niet zou verwachten.
Gemengd Nieuws.
De directeur van een levensverzekeringsmaat-
schappij te New-York zond een geschrift in de
wereld over: "Levensverwoesting in Amerika".
Daar hygienische maatregelen, zoo wordt daarin
bedoeld, is het sterftecijfer van de bevolking over
het algemeen afgenomen. Van 24 op de duizend
is het tot 17 gedaald. Maar daarbij moet men
in aanmerking nemen, dat de vermindering te danken
is aan het feit, dat er minder kinderen en jong-
elieden sterven. Het sterftecijfer van menschen
boven de 40 jaar is op bedenklijke wijze hooger
geworden, en dit is te wijten aan den warden strijd
om het bestaan aan den dronkenschap en onkuis-
heid. Als men in alle dingen maar wist te houden
en zijn gemoeidrust kon bewaren, als men zich
geduldig en moedig gedroeg en bovenmatige
krachtspanning vermeden, wanneer het er op
aan komt, moeilijke toestanden te boven te komen,
wanneer men zich die genietingen ontzegde die
lichaam en ziel verwoesten, dan konden velen voor
een vroegtijdigen dood bewaard blijven. In staten
waar de verkoop van sterke drank verboden is,
deed men de ervaring op, dat er minder menschen
voor de gerechtsbanken bebooiden gedaagd te wor-
den en dat het aantal verlaten kinderen aanzien-
lijk verminderde. Aldus de directeur van eene
maatschappij, die, om haar goed te besturen, een
studie maken moet van de sterfelijkheid. Ook in
de oude wereld is er alle reden om dit woord te
beharigen. Velen toch vergen te veel van hunne
krachten en maken zich schuldig aan onomatigheid,
en het gevolg noemt men "verzuwachtigheid".
Het modernisme heeft ook onder de Italiaansche
priesters der Roomsche kerk ingang gevonden. In
La Luce, het te Rome verschijnende orgaan der
Waldenzen, wordt mededeeling gedaan van een
stuk dat opgenomen werd in de Battaglia d'Oggi.
(De strijd van het heden), hetwelk luidt:
"Broeders, gij gevoelt u ongelukkig. Gij zijt in
het heiligmis getreden, om aan het priesterschap
van Christus deel te nemen, en gij vindt daarin
de zonde, de huichelarij, het bedrog genesteld. Gij
gelooft, dat gij tot een eerbaren en geachten stand
behooft, maar gij wordt verwaarloosd door uwe
meesters, veracht door de beschafden en ont-
wikkelden in de maatschappij, uitgelachen en
bespot door een groot deel der bevolking. Gij
moet bemind worden, maar men haat u, zoo, dat
wanneer het tot een volksoptand komt, gij gewurd
wordt als een openlijke vijand. Daarom vereenigt
u, sticht een kas tot onderlinge ondersteuning;
roekt uw aantal en uw machtmiddelen te kennen
en gij zult onkwetsbaar zijn. Van de kerk wordt
gezegd: "Hoeveel leugens, hoeveel veronnenen won-
deren worden in haar verhaald! O! broeders, ver-
eenigt u tot reiniging der kerk, tot herstelling van
het oorspronkelijke Christendom, dat zoo bewon-
derenswaardig was door heide en door den geest
der vrijheid. Reeds hebben bijna duizend uit ge-
heel Italië verklaard, dat zij mede wilden doen
aan de eerlijke en Christelijke beweging".
Welk een verbittering spreekt uit deze woorden!
Het zij verre van ons daarover te triumfeeren.
Veel eer kunnen wij het betreuen, dat er priesters
gevoonden worden die er over jammeren, dat ze niet
in de gunst van de ontwikkelende en beschaafden
staan, en die meenen dat de wereld hen moet
leefhebben. Als zulke priesters de kerk moeten
reinen en herstellen, is er voorwaar niets als
nog grotere ellende te verwachten.
WINCKEL.
Voort Kinderen.
IN EN DOOR HET LEVEN.
XII.
WIE HET WAAREN.
Vol gedachten wandelde Starke huiswaarts,
Hij deelde het voorstel aan zijn vrouw en zijn
dochter mede. De eerste was er maar weinig
mee ingenomen; de laatste des te meer. Na
veel praten, werd besloten te onderzoeken wat
menschen de heer Kooy en zijn vrouw waren.
Daarna zou men beslissen.
Dat onderzoek viel niet ongunstig uit. De
heer Kooy was wel bekend als "de rijke juwe-
lier boven de Beurs". Ge vindt dat misschien
een zonderlingen naam. Maar ge moet weten
dat de oude Beurs stond waar nu het Beurs-
pleintje ligt, met het poortje dat nog over is.
Die Beurs was van boven geheel open, maar
had galerijen waaronder men loopen kon. Bo-
ven die galerijen waren winkels, die voor veel
geld door de stad verhuurd werden, en waar
enkel aanzienlijke leden kwamen. Zulk een
winkel nu had de heer Kooy ook, maar hij
kwam er, gelijk Starke vernam niet veel, en liet
de zaken aan den oudsten bediende over.
(Duidelijkdhalve zij hier even opgemerkt
dat we eigenlijk nog van een tweede oude
Beurs kunnen spreken, die niet al te jonge
Amsterdamsche lezers nog wel gekend hebben.
Zij stond juist aan de tegenovergestelde zijde,
op de plaats der vroegere vischmarkt, aan het
Damrak, dat nu grotendeels gedempt is. De
laatste pas gebouwde Beurs ligt het meest naar
het Noorden, een weinig verder. De eerste
Beurs geleek op wat haar naam aanduidt, de
tweede op een tempel; waar de derde op lijkt
is niet gemakkelijk te zeggen.)
Wat Starke verder te weten kwam was dat
de heer Kooy en zijn vrouw bij de Lutherse
gemeente, waartoe zij behoorden, minder als
trouwkerkgangers dan wel als goede gevers
bekend stonden. Mijneer was iemand die voor
zijn geld gaarne veel genoege had. Maar het
waren menschen, zoo zeide men, die hielden van
leven en laten leven.
Hoewel nu de ouders graag nog iets meer en
vooral iets beter vernomen hadden, toch werd
men het er over eens, dat Christina het maar
eens zou beproeven, vooral wijf zij zelf niets
liever verlangde. Zij had, nadat vader zijn be-
zoek nog eens had herhaald, een lang gesprek
met de dame, dat in het Duitsch best vloette.
Ook wat Christina kende en wist viel bijbaars